

door de Duitse luchtafweer beschoten en moest in de buurt van Antwerpen een noodlanding maken. De piloot werd daarbij gewond. Het schijnt dat Grün door dit gebeuren in verwarring raakte. Hij was vol spanning en, schreef hij na de oorlog in alle eerlijkheid, met 'een aangenaam gevoel van zelfvoldoening en gewichtigheid' voor zijn missie vertrokken¹ – nu stond hij midden in de nacht op een onbekend punt in België. Hij begon met zijn pistool te begraven ('ik had er toch niets aan'²), nam zijn zender mee (zijn tas waar zijn code in zat, kon hij niet vinden) en reisde, na zich van van Schelle losgemaakt te hebben, naar Brussel waar hij Ridderhof ontmoette. Grün kreeg, schreef hij later,

'een dikke man van ongeveer vijftig jaar (te zien), met een opgezwollen gezicht, waaruit twee waterig-blauwe oogjes kijken. Hij heeft hangwangen en een onderkin en dunne, kleurloze lippen, die slechts gedeeltelijk zijn onregelmatige, bruine tanden verbergen . . . Als hij spreekt, ben ik niet met mezelf eens of hij een doodgewone, vermoede zakenman van middelbare leeftijd is die gek is op een borreltje, of alleen maar een gedegeneerd speler'³ –

maar die ongunstige, althans onzekere indruk verdween toen Ridderhof over het illegale werk begon dat Grün ter hand zou nemen: zijn stem, zijn gehele uiterlijk werd opeens 'hard':

'Hij ziet er nu allerminst uit als een degeneré en zijn zelfvertrouwen en de natuurlijke wijze waarop hij rustig zaken behandelt, geven me onmiddellijk het gevoel, dat ik tegenover een man van groot formaat zit, een meester in het vak'⁴ –

hem gaf Grün zijn zender mee (Ridderhof zou immers voor een marconist zorgen) en hij liet zich vervolgens naar Doorn brengen waar hij bij van Oord zijn intrek nam. Ridderhof keerde naar Brussel terug. Daar meldde zich enkele dagen later van Schelle bij hem.

Hoezeer Grün Ridderhof ook vertrouwde, één ding deed hij niet: hij gaf hem niet de naam en het adres van mej. Rebel, lichte hem ook niet in over de instructies aan de Nederlandse bevolking in het geval van een Geallieerde invasie (Grün had die tekst meegenomen op een microfoto die in de wand van een lucifersdoosje verborgen was) en vertelde Ridderhof evenmin, waar en wanneer hij besprekingen voerde met illegale werkers. Minstens twee wist hij te ontmoeten: de hoofdverspreider van *Het Parool* te Amsterdam, J. Stallinga en, via deze, van Heuven Goedhart, enige tijd later ook ver-

¹ 'Brutus' (codenaam van J. Grün): *Ik was geheim agent* (1949), p. 14. ² Getuige J. Grün, *Enq.*, dl. IV c, p. 438. ³ J. Grün: *Ik was geheim agent*, p. 33. ⁴ A.v., p. 35.